

UDK 55(084.3 M 100) (497.12) Ravne

Osnovna geološka karta SFRJ 1:100 000 list Ravne

Geological Map of SFRJ 1:100 000 Sheet Ravne

Peter Mioč

Geološki zavod Ljubljana, Parmova 33

V letu 1974 smo skartirali na listu Ravne 55 km², tako je do sedaj skartiranih 487 km² od površine 778 km², ki so v mejah SR Slovenije. Reambulirano je 114 km² karte in sestavljeno 139 km² litološke karte. Na novo kartiranem delu lista se nadaljujejo geološke enote, ki so bile delno že prikazane v poročilu o listu Ravne za leto 1973. V geološki zgradbi je avtor prikazal sedimentni zaporedji severnih in južnih Karavank ter vmesno cono metamorfnih in magmatskih kamenin. V severnih Karavankah je avtor ločil v silursko devonskem zaporedju spodnji in zgornji del. Spodnji del sestoji iz sivega skrilavca, v zgornjem pa zelenkasti in vijoličasti skrilavec vsebuje konkordantne plošče diabaza. Na silursko devonskih skladah slede permotriadni, triadni in jurski sedimenti. Doslej so od jure bili znani samo liasni sedimenti, po najdbi doggerskih in malmskih mikrofosilov v letu 1974 pa je dokazan razvoj cele jure.

V južnih Karavankah vsebuje lapor spodnjega dela oligocenskih plasti bogato mikrofauno z značilno *Clavulinoides szabol*. Više pa sledi smrekovška serija glinovca, tufa, tuffita in vulkanske breče z vmesnimi izlivi andezita.

In 1974 55 km² of the sheet Ravne were mapped, so that up to now 487 km² of the area of 778 km² belonging to Yugoslavia are mapped. About 114 km² of older mapping was reinvestigated and brought up to date; for 139 km² a lithological map was compiled. In the recently mapped area the geological units, partly shown in the report 1973, are continuing. Regarding the geological structure, in this report the sequences of sediments in the Northern and Southern Karavanke Mountains as well as the intermediate zone of metamorphic and igneous rocks are described. In the Northern Karavanke the author discerns the lower from the upper part of the Silurian-Devonian sequence. The lower part consists of gray slate, the upper one of grayish and violet slate, containing conformable diabase veins. The Silurian-Devonian strata are overlain by Permo-Triassic, Triassic and Jurassic deposits. Up to now in Jurassic only Liassic deposits were known; after discovering in 1974 Doggerian and Malmian deep sea sediments, the existence of the complete Jurassic sequence was proved.

In the Southern Karavanke Mountains, the marl of the lower Oligocene is abundant in microfauna with the characteristic *Clavulinoides szabol*. Overlying follows the Smrekovec series of claystone, tuff, tuffite, volcanic breccia and andesite.

Za območje lista Ravne obstaja Tellerjeva geološka specialka Zelezna Kapla (1896) in Mozirje (1898) v merilu 1:75 000. V letu 1974 smo na novo kartirali proti zahodu do Travnika in severozahodu do južnega pobočja Pece ter proti severu na pobočju Uršlje gore.

Centralna karavanska cona sestoji iz metamorfnega pasu ter granitnega pasu na severu in tonalitnega na jugu. V metamorfnem pasu na raziskanem območju prevladuje drobnozrnati biotitni in biotitno-muskovitni gnajsi. Ponekod se pojav-

lja blestnik. Ob kontaktu z granitom in tonalitom se je razvil kordieritni skrilavec, ki sestoji iz kordierita, kremenca, biotita, muskovita, kremenca, sericita in klorita. Granitni pas je zelo heterogen; razlikujemo granit, porfiroidni granit, granodiorit, kremenov diorit, diorit in gabro. Vmes so vključki amfibolita, gnajsa, diabaza in metakeratofirja. Intruzija je bila večfazna, menjavale so se kisle in bolj bazične faze. Med naštetimi različki kamenin prevladuje granit in porfiroidni granit. Zaradi heterogene sestave pasu bi bil zanj primeren naziv «intruzivni migmatitni» pas. Meja med granitom in metamorfnim pasom je primarna; to potrjuje nastanek kordieritnega skrilavca ob kontaktu. Tudi meja tonalita z metamorfnim pasom je povečini primarno intruzivna, kar dokazuje kordieritni skrilavec, ponekod pa je tektonizirana. Tekstura je paralelna (gnajsoidna), izražena z vzporednim menjavanjem pasov femičnih in saličnih mineralov. Takšna orientacija mineralnih zrn je pogojena s sinorogeno intruzijo tonalitne palingene magme pod orientiranim pritiskom.

Severne Karavanke so ločene od centralne karavanške cone z reverznim prelomom, ki vpada proti jugu. Južni del severnih Karavank je zgrajen iz silursko-devonskih skladov štalenskogorske serije. Njen spodnji del sestoji iz sivega glinastega skrilavca, alevrolita in peščenjaka, v zgornjem pa prevladuje zelenkasti in vijoličasti skrilavec s konkordantnimi ploščami diabaza. Zelenkasti skrilavec sestoji iz kriptokristalaste kloritno glinaste osnove ter mikrokristalnih zrn kremenca, posameznih zrn glinenca in drobcev vulkanskega stekla. Vijoličasti skrilavec ima enako sestavo, njegova osnova pa vsebuje fino dispergirani hematit, ki je pogosto že limonitiziran. Vložki dosežejo debelino 20 metrov, vendar jih je zaradi poraščenosti in preperine težko prikazati posebej na karti. Diabaz v zgornjem delu štalenskogorske serije potrjuje vulkanogano poreklo teh plasti in eugeosinklinarno sedimentacijsko okolje.

Štalenskogorska serija je narinjena proti severu na triadne plasti, ki jih je severno od Javorniškega potoka v novejšem času stratigrafsko raziskal I. Š t r u c l. Zato jih bomo le našeli. Profil se začne s permotriadnim rdeče vijoličastim kremenovim peščenjakom in konglomeratom. Spodnjetriadne plasti vsebujejo foraminifero *Meandraspira pusila* Ho, ki je značilna za kampilske plasti. Sledita anizična stopnja s sivim plastovitim dolomitom in apnencem z rožencem ter ladinska stopnja v partnerskem razvoju: temen glinast skrilavec ter nad njim apnec in dolomit. Zgornja triada je zastopana s karnijskim laporjem, glinastim skrilavcem, apnencem in sivim plastovitim dolomitom. Više leži noriški dolomit. Retske in retsko-lisne plasti severno od Uršlje gore sestojijo iz apnene breče ter svello sivca in rumenkastega masivnega apnenca z vmesnimi lumakelami školjk in brachiopodov. A. R a m o v š in B. R e b e k sta v teh plasteh določila retskolisno makrofavno. V istih plasteh smo sedaj našli retsko mikrofavno z vrstami *Triasina hantkeni* Majzon, *Vidalina martana* Farinacci, *Favreina salevensis* (Parejas), *Fronclularia* sp. in *Tracholina* sp. Konkordantno na masivnem apnencu leži severno od Uršlje gore rdečkasti in zelenkasto rumeni ploščasti apnec, ki vsebuje lisno, doggersko in titonsko mikrofavno. O tem razvoju je avtor skupaj z I. Šribar napisal posebno razpravo, objavljeno na str. 87 do 97 te knjige.

V južnih Karavankah se na sekciji Crna stratigrafski profil prične z zgornjekarbonskim kremenovim konglomeratom, peščenjakom in skrilavcem, ki predstavljajo zahodni podaljšek plasti sekcije St. Vid na Slemenu. Na listu Slovenj Gradec vsebuje to zaporedje leče apnenca z mikrofavno, ki dokazuje orenburško

stopnjo. Na sekciji Črna je zastopan tudi sivi, svetlo sivi in rožnati trogkofelski apnenec. Meje s sosednjimi kameninami so tektonske. Na istem območju najdemo triadne usedline skitske in ladinske stopnje. Spodnji del skitske stopnje sestoji iz dolomita z vložki rdečkasto vijoličastega peščenjaka, zgornji pa iz sivega ploščastega apnenca ter rumenkasto rjavega in vijoličastega peščenega skrilavca. Na skitske plasti so narinjeni zgornjekarbonski sedimenti. Na jugozahodnem delu sekcije Črna leži manjša krpa ladinskega svetlo sivoga apnenca, ki ga na severni strani loči prelom od skitskih skladov, na južni in jugozahodni strani pa je prekrit s srednjeoligocenskim laporjem. V južnem delu sekcije Črna leži na triadni podlagi oligocenski peščeni lapor s posameznimi vložki apnenca. Lapor vsebuje mikrofavno, med katero so tudi značilne paleogenske vrste *Clavulinoides szaboi*, *Vaginulinopsis gladius*, *Vaginulinopsis pseudodecorata*, *Nummulites* sp., *Operculina* sp. in *Unigerina* sp.. Te vrste nastopajo tudi v rupelijskih plasteh v laškozagoskem sinklinoriju. Na podlagi foraminifer sklepamo na nastanek laporja v morju, globokem okoli 200 metrov. Nad laporjem sledi smrekovska serija glinovca, andezitnega tufa, tufita, vulkanske breče in andezita v obliki izlivov med piroklastičnimi sedimenti. Enake plasti so razen na sekciji Črna razširjene tudi na sekciji Ljubno. Erupcije so se vršile ob smrekovskem prelomu, vulkanski material pa se je usedal v morju južno od te dislokacije. Na podlagi značilnih sedimentoloških tekstur (gradacija, imbrikacija) sklepamo, da se je vulkanogeni material transportiral večidel z blatnimi tokovi s strmega severnega pobočja v bazen.

Med kvartarnimi sedimenti so zastopani pobočni gruč in aluvialne naplavinne; severno od Bele peči na sekciji Črna pa se pojavlja tudi morenski material.

Pri izdelavi litološke karte smo ločili posamezne skupine kamenin, ki so si podobne po kemični sestavi in na njih nastaja bazična, nevtralna ali kisl prst. V skupino kamenin, ki dajejo bazično prst, smo uvrstili apnenec in dolomit; v skupino, na kateri se razvija nevtralna prst pa apnenec z vložki glinastega skrilavca, lapor in menjavanje laporja ter glinovca. Kisl tla pa nastajajo na granitu, tonalitu, grajsu in blestniku ter na silursko-devonskih skrilavcih.

Pri terenskem delu so z avtorjem sodelovali Miro Znidarčič, Marjan Poljak in Zmago Jerše, pri laboratorijskih mikropaleontoloških določitvah Lija Rijavec in Ljudmila Sribar, pri petrografskih Marija Dimić in pri sedimentoloških Saša Orehek. Kartiranje financira Raziskovalna skupnost Slovenije.